СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Число 1. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 2. січня 1924. VOL. XXXII. No. 1. Jersey City, N. J., Wednesday, January 2, 1924. THREE CENTS

АМЕРИКА ПРОДАЄ ЗБРОЮ ОБРЕГОНОВИ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Американський уряд постановив сповнити прозьбу мексиканського уряду Обреґона та продати йому великі припаси оружа, потрібні на здушення революції. Протести мексиканських повстанців проти продажі на ніщо не придалися.

ЗА СКОРИМ ВИРІШЕННЄМ ПИТАННЯ БОНУСА

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Провідники републиканської більшости в конґресі скликали партійні наради, на яких мають рішити, якими способами довести до як найскоршого вирішення питання бонуса, яке тепер стануло забороном для других важних законодатних справ.

ЗА ОБНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Федеральний уряд без упину дістає телеграми з резолюціями ріжних зборів купців, банкирів, адвокатів, промисловців за обниженнєм податків після пляну Мелона. Всі вони висказують погляди, що таке обниженнє буде корисне для бизнесу.

ДЕМОКРАТИ НЕ ВДОВОЛЕНІ З ПРОЄКТУ МЕЛОНА

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Демократичні члени обох палат конґресу заповідають, що за кілька днів внесуть на місце проекту Мелона новий проект, котрий буде давати податкові полекші менчим податковцям, а не великим, як се робить проєкт Мелона.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА РОБОТОЮ ДЛЯ РАНЕНИХ ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Президент Кулидж написав до Торговельних Палат Злучених Держав та до Американської Федерації Праці листи, в котрих закликує обі організації, щоби вони старалися давати роботу окалічилим ветеранам великої війни. Таких ветеранів має бути 70,000.

З ПЕРЕДНОМІНАЦІЙНИХ РАХУНКІВ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Провідники републиканської партії рахують, що конвенція сеї партії установить теперішнього президента Кулиджа своїм кандидатом на слідуючу президіяльну каденцію, бо на 1,109 голосів, яких буде мати конвенція, 597 голосів, як рахує заряд, певно заявиться за Кулиджом.

АҐІТАЦІЯ ЗА ЛІҐОЮ НАРОДІВ

ВАШІНҐТОН, 30. грудня. — Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, пише в офіціяльнім орґані сеї організації, що завести мир можливо лищень при помочи Ліґи Народів.

НАРІКАЮТЬ НА „БЕЗПРАВНІ" СТРАЙКИ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА., 30. грудня. — Генеральний комітет властителів копалень твердого вугля видав публичну заяву, в котрій закидає робітничим юніям, що вони допустили за час 19. вересня, коли ввійшов в життя новий контрак, до яких 30 безпідставних страйків. Сі страйки не мали ніякої основи, признаної контрактом, та причинили застій, за який можнаби добути вугля тільки, що воно вистарчилоби на цілорічне топливо для досить великого міста.

УСТУПЛЕННЄ БРИТІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — Британський амбасадор Ґедес уступив, а на його місце амбасадором став Е. В. Боварт, що досі був амбасадором в Еспанії. Ґедес подав за причину уступлення свою недугу, хоча уступлення вяжуть з його критикою американської іміграційної політики. Проти именовання Говарда виступають англійські посли з робітничої партії Англії.

АМЕРИКА БУДУЄ НАЙСИЛНІЙШІ ГАРМАТИ В СВІТІ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — В американських військових фабриках будують тепер наймогучнійшу армату в світі, яка потрафить викинути кулю ваги 1,560 фунтів на віддаль 28 миль. Гармата належить до 50 калібру та має дуло 14 цалів в промірі.

НАДЗВИЧАЙНІ ЗУСИЛЛЯ ПРОГИБІЦІЙНИХ АҐЕНТІВ

НЮ ЙОРК, 29. грудня. — Прогибіційний уряд нюйорського округа постановив доложити тепер всіх старань, щоби здушити зовсім пачкованнє алькоголічних напитків морем. В тій цїли зроблено сими днями ряд ревізій на Лонг Айленді, але ревізії дали всего сконфіскованих трунків на 20,000 дол.

МАСАКРА ТУБИЛЦІВ НА ФИЛИПИНАХ

ВАШІНҐТОН, 29. грудня. — В битві межи повстаншим племенем тибильців Моросів на Филипинах та поліцією погибли 30 Моросів. Серед поліції не погиб ні один.

Представник спеціяльної комісії Филипинців для независимости островів від Америки предложить за кілька днів конґресови проект закона, надаючого Филипинцям повну самостійність.

РЕЛІҐІЙНА БОРОТЬБА РОЗГОРІЛАСЯ НАНОВО

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Теольоґічна боротьба в протестантській епископальній церкві межи „фундаменталістами" та „модерністами", що здержувалася на хвилю завдяки заходам посередників, тепер знова розгоріласа, і обі сторони виступили знова з острою критикою проти своїх противників.

ТРИ ТИСЯЧІ НОВИХ ІМІҐРАНТІВ ПРИЇЗДЖАЄ СЬОГО ТИЖНЯ

Після обчислення іміґраційного уряду, сього тижня приїздить до Злучених Держав коло 2 тисячі нових іміґрантів. Се буде перша квота 1924 року.

КОЛЯДА РІДНІЙ ШКОЛІ!

Пригадуємо українському громадянству в Америці, що після ухвали Першого Конґресу Обєднання, а також і нашого традиційного звичаю, всі збірки, які переводяться в Америці на народні цїли в часі від Різдва до Йорданських свят, призначені на Рідну Школу в старому краю.

Всі цифри про стан нашого шкільництва як і факти про монгольський похід Польщі на знищеннє нашої культури і школи, про що нас інформує майже кождого дня наша українська преса, говорять аж надто пророчисто про конечну, негайну та обильну допомогу Рідній Школі.

Ми нарід культурний і хочемо ним остатись, мимо монґольского наїзду Польщі. Культура народу опирається на школі. Тому боронім Рідну Школу, бо її заглада, се наша культурна і національна смерть.

Зібрані жертви шліть до Обєднання з призначеннєм на Рідну Школу!

Обєднанне Українських Організацій в Америці.

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПРОТИПОЛЬСЬКІ НАСТРОЇ В РАДЯНСЬКИХ РЕПУБЛИКАХ

В демонстрації 6-х роковин жовтневої російської революції в Москві взяло участь понад міліон людей. Багато фабрик і заводів вийшло на вулиці з гаслом: „Гаслом — Варшава — Берлін!" На святочному параді на Червоній Площі Каменев виступив з гарячою боєвою промовою. Після нього від імени німецького пролютаріяту виступила Клара Цеткін.

В Харкові свято роковин пройшло з величавою помпезністю. Комнадуючий збройними силами України і Криму Фрунзе виголосив з трибуни перед півміліоновим натовпом народа промову, в якій, звертаючи увагу слухчів на політичні події в Німеччині, між иншим сказав: „Наше звадання всесвітній жовтень. Ми не можемо ставитися байдужно до боротьби, яка зараз ведеться в Німеччині. У внутрішні справи Німеччини ми не встряваємо, але не дозволимо, щоби Франція або шляхетська Польща, яка придушила вольність входячих в її теперішній склад народів, задушила німецьку революцію."

В Київі й инших містах України відбулися грандіозні демонстрації, які манїфестували симпатію німецькому народові і отверту ворожість політиці Франції і Польщі.

В помешканні комісаріяту чужоземних справ у Харкові відбувся офіційний прийом представників чужоземних держав, на якому були присутні голова чехословацького посольства, Бенеш, заступник німецького ґенеральн. консуля фон Похамер, представники Естонії, Латвії й ин. держав. Присутний був також представник польської місії в Харкові Шарота.

ВІДКРИТТЯ БУДИНКУ КОМУНИ В КИЄВІ

В день жовтневих свят цього року в Києві відбулося урочисте відркиття будинку Комуни червонопрапорного арсеналу на Печерську. Комуну влаштовано у великому одремонтованому для цієї мети будинкові, який містить в собі 80 помешкань. Кожне помешкання розраховане на 2—3 невеликих родини і має окрему кухню, комору, вбиральню. В будинку є загальна лазня, сараї, пекарня, пральня, клюб, читальня.

ЖІНКА ЛЕНІНА ТЯЖКО ХОРА

Як доносить „Сентрал Нюс", жінка Леніна небезпечно захоріла. Прикликано до хорої відомого лікаря Шоффера.

НЕ ПОГОДЖУЮТЬСЯ ЩОДО ПРИЧИН ВІЙНИ

Конференція Амеркинського Історичного Товариства, скликана на днях до міста Коламбаса, в стейті Огайо, розбирала питанне, викликало світову війну. Межи учасниками конференції прийшло до острої виміни думок з того приводу. Фулер, професор історії на Висконськім університеті, схилявся до погляду, що війна була викликана існованнєм з одного боку потрійного союза, а з другого потрійного порозуміння. Зате Шмит, професор історії на Вестерн Резерв Юніверситі, обставав, що війну викликав колишній німецький канцлер Бисмарк, котрий започав німецьку заграничну політику, яка остаточно довела до великої війни.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ПРОТИГОРІВЧАНОЇ ФЛЬОТИ.

Нюйорська поліція завела для ловлення бутлеґерів, що пачкують горівку морем, нову флютилю скорохідних лодок, які пускає в рух коло 15. січня, а котрі потрафлять зловити навіть найскоршу моторову лодку. На їх будову видано 100,000 долярів.

ДОСТОЙНИКИ СХІДНОЇ ЦЕРКВИ У ПАПИ

З нагоди 300-літньої річниці мученицької смерти Йосафата Концевича Папа прийняв на урочистій авдієнції митрополитів, епископві та архимандритів східного обряду.

В. АВРАМЕНКО У ЛЬВОВІ.

Дня 8. грудня с. р. Львовяни мали нагоду побачити знову національні танці у зразковім виконанню. Авраменко звісний уже з попердніх виступів у Львові, приїхав тепер туди з великою трупою Волиняків і Львовян.

ЗДЕРЖАНО ВОЗДУШНУ ПОЧТУ.

Генеральний почтовий уряд здержав висилку листів воздухом до дня 1. січня 1924. року бо машини летничого відділу виказали поважні хиби, які вказують на потребу докладного оглянення та основних поправок.

КУЛИДЖ ТА СПРАВА КЛЕНА

Приятелі Кулиджа дали до зрозуміння, що президент не думає брати під урядову розвагу листа Кларка, основателя Ку-Клакс-Клена та колишнього головного урядника сеї організації, бо закиди, пороблені в листі організації видимо роблені більше для публики, як для публичного урядника.

ПОКЛАДАЮТЬ ВЕЛИКІ НАДІЇ НА ГІПНОТИЧНЕ ЛІЧЕННЄ

Перед конвенцією Федерації Американських Товариств для Досвідної Біольоґії (науки про життя), що відбуваються тепер в Ст. Луисі, Мезуре, прочитав професор Толберт наукову працю, в якій виказує великі надії на лічничу вартість гіпнотизму (усиплювання волі хорої людини). Професор виказував, що коли хорого на якусь недугу довести до гіпнотичного стану та в ньому дати якийсь приказ щодо зміни корви, то хорий виконає навіть се.

КОСЯТЬ ОЗИМИНУ НА УКРАЇНІ.

В звязку з теплою погодою помічається хуткий ріст озимини. Щоби попередити загибель озимини, починають в багатьох місцях України скошували пророст.

ВИБОРИ В МОСКВІ

При других виборах до місцевої ради в Москві вибрано 590 комуністів і 246 безпартійних.

АНҐЛІЯ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКИХ ПОЗИЧОК ПОЛЬЩІ, РУМУНІЇ І ЮГОСЛАВІЇ

ПАРИЖ, 30. грудня. — В тутешніх урядових кругах викликала велике занепокоєнне вістка, що Анґлія виступила проти позичок Франції на воєнні цїли Польщі, Румунії і Югославії.

Сюди наспіли вісти, що британський міністер закордонних справ лорд Корзон вислав ноти до польського, румунського і югославянського правительства, в якій остерігає їх, що на основі договорів, які вони підписали з аліянтами вчасі париської мирової конференції, вони передівсім мають сплатити аліянтам відшкодовання яко спадкоємці по Австро-Угорщині, а щойно по сплаченню тих відшкодвань можуть думати про плаченнє нових позичок на воєнні цїли.

Сей спротив занепокоїв французьке правительство, яке позичило тим тром державам понад міліярд франків.

Французькі урядовці кажуть, що Анґлії не ходить о позички, а лише о поваленнє французької верховлади на континенті Европи.

ДОВГ ФРАНЦІЇ ВИНОСИТЬ ТЕПЕР 400 МІЛІЯРДІВ ФРАНКІВ

ПАРИЖ, 30. грудня. — Француське правительство замикає сей рік збільшеннєм державного довгу на 20,000,000,000 франків. Загалом весь державний довг Франції нині виносить 400,000,000,000 франків.

Се сумний образ фінансів Франції, тим паче, що половина буджету іде на плаченнє процентів від довгів.

ІРЛЯНДСЬКА АРМІЯ

ЛОНДОН, 30. грудня. — Ірляндська влада постановила завести в Ірляндії сталу армію в силі 20,000 люда. Вона коштувати-ме річно 20,000,000 долярів.

ІРЛЯНДІЯ ОСВОБОДИЛА 3500 ВЯЗНІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 30. грудня. — Ірляндське правительство випустило на Різдво на волю 3500 вязнів. В тюрмах остается 1,866 вязнів, між ними і Де Валера.

СВАРКА МІЖ КОМУНІСТАМИ

МОСКВА, 30. грудня. — В останньому часі ведеться тут завзята боротьба між комуністами.

Досі уся власть над совєтами в Росії, над російською комуністичною партією і над „комінтерном" (комуністичним інтернаціоналом) спочивала в руках кількох провідників російських комуністів. Се була абсолютна диктатура маленької горстки одиниць. З того було невдоволене не тільки усе населенне, але зокрема усе робітництво, а вже найпаче самі комуністи. Комуністи бачать, що хотяй вони головною сторожею совєтської влади, то не мають в ній жадного голосу ані на неї жадного впливу. Усе рішає кілька одиниць, а решта мовчки тільки все те приймає до відома і до виконання.

Ширша громада російських комуністів зачала недавно аґітацію проти сеї диктатури, домагаючись, щоб ціла російська комуністична партія мала голос і вплив на веденне держави, партії і „комінтерна". Се названо „здемократизованнєм" влади в Росії. За сим рухом заявився і Леон Троцький і другі большевицькі лідери, але крайники сьому противляться, а з усіх сил хотять і надалі держати абсолютну диктатуру кількох одиниць.

ВЕНІЗЕЛОС ЗА ПЛЕБІСЦИТОМ У СПРАВІ МОНАРХІЇ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ, столиця Греції, 30. грудня. — Небаром прибуде сюди бувший премієр Елевтеріос Венізелос.

Він заповідає, що хоче погодити поспорені політичні табори в Греції. Також заявляється він за сим, щоби грецький нарід виявив свою волю, чи хоче удержання монархії чи заведення републики при помочі плебісциту (вселюдного голосовання).

БОЛЬШЕВИКИ НАЙМАЛИ ЗАГОВІРНИКІВ, ЩОБ УБИЛИ ЕСПАНСЬКОГО ДИКТАТОРА

МАДРИД, столиця Еспанії, 30. грудня. — Московські большевики наняли були 10 заговірників, котрі мали убити вистрілами з револьверів військового диктатора Еспанії ґенерала Прімо де Ріверу. Одначе поліція викрила змову й увязнила заговірників і біля сотні других комуністів.

10-ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ В РУРЩИНІ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 29. грудня. — Заводи Круппа в Рурщині мають небаром ввести 10-годинний день праці.

За сим побивається найбільше французька окупаційна влада.

Робітники схильні приняти 10-годинний день праці, бо через останнє безробітте вони дуже обідніли.

ПОЛЬСЬКА МАРКА НА СИЛЬВЕСТРА

ПАРИЖ, 30. грудня. — Нині продавано на тутешньому грошевому торзі 1,000,000 польських марок по 15 американських центів.

Торік під новий рік міліон польських марок коштував 56 долярів, значить, до року польська марка упала 400 разів низше.

ВРАНҐЕЛЬ ІДЕ ДО АМЕРИКИ

ВІДЕНЬ, 30. грудня. — З Білгороду, столиці Сербії (Югославії), повідомляють, що генерал барон Петро Вранґель іде до Америки, де хоче глядати заняття яко механік-інжинір.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв, Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА НАС ОБОВЯЗОК.

„Член Українського Народного Союза" з Питсбурга підніс в своїй дописі, поміщеній у вчерашній Свободі, важне організаційне питанне. В тім самім напрямку писали й другі члени Українського Народного Союза. Писали і до редакції органу і до головної канцелярії. З того можна виносити, що домагання дописувателя є бажанням неодного члена Українського Народного Союза, але великої части членів. Справді можна побажати Українському Народному Союзови, щоби він мав як найбільше таких членів, що так щиро глядають за нагодою для організовання нових членів до Союза, як сей член, який скромно не подав навіть свого імени під дописею.

Справа, яку підносить дописуватель, се продовженне часу принимання нових членів до організації без оплати вступного. Треба признати дописувателеви, що справді булоби добре, якби українська еміграція була так свідома ваги запомогової організації, щоб приступалаб до неї, не ждучи аж часу, коли організація не буде брати вступних вкладок. І треба далі признати дописувателеви, що треба числитися з фактичним станом, хоч він не годиться з нашими бажаннями. Коли справді для організовання більшого числа треба звільнення від вступних оплат, то й таку жертву організація мусить понести. ....

Виконавчий уряд Українського Народного Союза певно сповнить те, о що просить тільки членів, коли прозьба йде на користь організації та згоджується зі статутом нашої організації. Коли уряд се зробить, тоді на членах Українського Народного Союза, які за сим виразно побивалися або хочби того мовчки бажали, буде лежати обовязок показати, що вони вміють використати нагоду та що вони втягнуть в наймогучійшу українську організацію нову силу нових членів. З Новим Роком Український Народний Союз нічого кращого своїм членам пожелати не може.

ХЛІБОРОБСЬКЕ ХРУНІВСТВО.

Допись „Трудовика", що була вислана до одної старокраєвої газети, та попала до нас припадково ще, заким польська прокураторія зробила з неї біле пятно паперу, заслугує на близчу увагу хочби вже сею конфіскатою.

Читач дописи буде довго шукати в статті чогось, зверненого проти маєстату польської держави, а все таки не найде причини, для якої польська прокураторія малаби конфіскувати сю статтю. В самій статті нема нічого виразно зверненого проти польської держави, проти її законів, її зовнішного безпеченьства, навіть проти її президента або міністрів. А прецінь стаття була сконфіскована.

Через те причини конфіскати треба шукати в чому инчому, але в тому, що там розкривається роботу польських аґентів. о. Ількова, Лаврука, а передовсім посла Залуцького. Справді нема більше скандального факту, страшнійше осуджуючого польську державу, як посол Залуцький. Сей чоловік через десятки свого життя сидів тихо, не знаючи хлопа. Десятки літ свого життя прогайнував на карти, пючи та забавляючися. Коли догрався до того, що своїх гроший не стало, почав брати селянські гроші, зложені в касі, в котрій він урядував. Коли вже не стало й сих гроший і за гуляще житте та крадежи приходилося відповідати перед судом, він нагло переміняється. З картяра робиться заступник угнетеного селяньства. На основі своїх побід при зеленім столику виходить він на герці за права селянських мас. З хлоподера робиться хлополюб, зі злодія народний вибранець та представник. Підлещуючися в безхарактерний спосіб до всего темного, що лишилося з давного рабства в наших масах, він збирається розбивати нарід інтелігенцій, щоби за сю роботу купити собі від панів безкарність та охлапи.

Такі чуда-дива потрафить виробляти польська державна влада. Зі злодія, що мавби сидіти в криміналі, робиться законодавець, диктуючий закони й права. Рабівник стає оборонцем покривджених з урядовим патентом в руках. Людина, яка за карточним столом та в своїй касі хлопського кожуха стидалася, нині ставить програму селянській партії, обороняє селян перед гнетом української інтелігенції, яка своєю працею народ освідомляла та організувала тоді, як він в карти грав; цинічний лупій захороняє селян від інтелігентів, які свою працю, маеток, щасте родини й життя давали на жертвеннику рідного краю тоді, як він тих селян в касах обкрадав.

Все те діється на очах всеї суспільности, під опікою уряду правової держави. Пан прокуратор знає, що не має більшого глуму над селянськими масами, як власне оборона такого рабівника, і тому він в обороні польської держави силою своеї влади конфіскує кожде слово статті, яка нічим не звертається ані проти цілости польської держави ані проти її законів, а лишень роскриває характер народних запроданців, які під покришкою оборони селянських мас хочуть собі з хлопської шкіри пошити рукавиці.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.
ОРГАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КРІЗА У ТРУДОВІЙ ПАРТІЇ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Львів, 8. грудня, 1923.

Трудова партія переходила від кількох місяців важку внутрішню кризу, яка дійшла тепер до найбільшого загостреня.

Дня 8. грудня, 1923 р. зрезиґнувала з своїх урядів дотеперішня президія: голова Народнього Комітету др. Володимир Охримович, перший місто-голова др. Володимир Бачинський, секретар др. Альфред Повикович і заступник секретаря Федь Федорців, — всі представники т. зв. правиці трудової партії. Нової президії ще не вибрано, але без сумніву в найблизчому часі провід партії перейде в руки т. зв. лівиці або „незалежної ґрупи", в якій тепер головну ролю грають др. Филип Евин, о. Александер Стефанович, п. Марія Білецька, др. Володимир Загайкевич, Арнадій Малецький і др. Степан Біляк і ин.

Які причини цього переґруповання і яке значінне воно буде мати для розвитку політичних відносин в Галичині?

Про суть і характер внутрішньої боротьби у трудовім таборі американська преса мало зорієнтована. Дуже популярна і поширена характеристика двох ґруп трудової партії є така: лівиця чи „незалежна ґрупа" це державники, принципіялісти, які твердо боронять ідеалу української державности, ні з ким на ніякі угоди не підуть і революційним шляхом добудуть державу; знов правиця це автономісти, опортуністи, польські запроданці, зрадники українського народа! Такі погляди ширить цілий ряд орґанів преси в краю і на еміґрації. Се погляди хибні від самої основи.

Обі ґрупи трудової партії є рівно державницькі. На самім чолі резолюцій правиці, проголошених на Народнім Зїзді, знайдете клич про соборну і незалежну українську державу, — так само як в усіх заявах лівиці. І коли взяти діячів обох сторін, то вони рівно добре дають запоруку, що сей ідеал не є для них тільки пустим словом, а щирим переконанням і змаганнем їхнього життя. Чи посміє хто небудь закинути, що лідер правиці Володимир Охримович, якого характер цінять рівно добре його вороги як прихильники, — „Аристид" партії, — найбільш чесний з українських політиків, — в якийнебудь спосіб хоче підкопати ідеал української державности?

Але обі ґрупи трудової партії є також рівно умірені в тактиці. „Правиця" свою уміреність виявила у відомій автономістичній резолюції з мая 1923 р. Вона виступила з поглядами, що у теперішний час, коли неможливе здобуттє держави, треба здобути для нації максімум того, що є можливе, автономію. Автономія се конечний етап на шляху будови держави, реальний здобуток, що облекшить нації дорогу до її ідеалу. За цю резолюцію „правиця" випила гірку чашу клевет та інсинуацій, аж до того, що вона робить угоду з Поляками і зраджує народ.

Але „лівиця" трудової партії, — чиж вона також не є партією компромісів і опортунізму?! Орґани лівиці на всі голоси заявляють, що вона несе високо український прапор; що не сплямить його ніякою угодою; що бороти-меться аж до побідного кінця; що прямим шляхом іде до української державности і т. д. Великих слів велика сила! Але діла? Хто уважнійше обсервує діяльність лівиці, той мусить дійти до переконання, що вона зовсім не є такою принципіяльною ґрупою, якою себе малює. Розгляньмо одно тільки питанне: як ставиться лівиця до тих держав, які стоять на перешкоді творенню української держави. Супроти Польщі лівиця є поки-що грізним рикающим львом, — але супроти Росії? Супроти Росії органи лівиці утримують тон незвичайно приязний і „прихильно вижидаючий". Супроти Росії лівиця не підносить зовсім програмового клича независимости. Мовчки годиться на державний звязок з Росією; що більше, вона не підіймає навіть клича повної державности, — погоджується на ту автономію, яку Росія залишила радянській Україні. І колиб прийшлось вирішати галицьку справу у звязи з Росією, „незалежна ґрупа" певно не жадала-б серіозно, щоб Галичина входила в російську унію як акрема держава, — але знов погодилась би на такий устрій, який схоче їй дати Росія, хоч би се була дуже куца автономія.

Також у відношенню до Польщі, не знати, чи незалежна лівиця витриває довго на своїм неґативнім становищі. Колиб нпр. прийшли нові вибори до варшавського сойму, лівиця певно не збойкотує їх (це було-б божевіллє), піде до варшавського сойму і по зложенню принципіяльної заяви буде вести працю в рамах польського парляментаризму і польської конституції. І тепер вже орґани лівиці апелюють до польського уряду, щоби рішив університетську справу і виставляють свої точки до переговорів. Це вже не дуже далеко до „автономізму" правиці.

Коли розглянути б л и з ш е предмет боротьби, що іде між лівицею і правицею, то не трудно відгадати, що обі сторони борються **не за прінціпи, а за особи.** Члени правиці занадто довго були при кермі. Амбітним проводирям лівиці це вже навкучило і вони рвуться захопити владу у свої руки. Але чи лівиця дасть справді партії нову програму і нову тактику, про не треба сумніватись.

Трудова партія все складалася з елементів консервативних. До неї належать заможні селяни, міщани — підприємці й купці, духовенство, урядовці і невелике число незалежних інтеліґентів, що підчас війни дійшли до майна. Се ті верстви, які називаємо дрібною буржуазією. Се верстви, що дещо посідають і яким не бажалось би втратити своїх надбань. Тому їхня тактика визначається поміркованнєм. Вони мало склонні до ризика, волють іти до своєї мети хочби далекою і повільною дорогою, але певною. Вони числяться все з істнуючим станом річий, шанують владу, особливо як вона має силу і дуже неохотно ідуть до революції. **Трудова партія,** як представниця сих консервативних верств, **ніколи не була і не буде справді революційною партією.** Місце для її діяльности тільки в усталених, леґалізованих відносинах. В якійнебудь чужій державі трудова партія розвивається тільки тоді, коли має можність до леґальної боротьби, на парляментарному терені. У своїй державі вона могла-б богато причинитись до скріплення державности, бо має у своїх рядах поважні фахові сили і деякий політичний досвід; в українськім парляменті вона буде творити здоровий, тверезий центр. Але до революційної боротьби партія своїм складом і своєю психікою не надається ні трохи. Маємо вже докази цього. Адже в падолисті, 1918, почин до революції дала не трудова партія а гурти молоді. Офіціяльні чинники партії відносились до повстання дуже критично і навіть др. Евген Петрушевич (також член трудової партії) в Галичині, у вирі боротьби знайшовся не скоро.

Трудова партія, чи взяти правицю її чи лівицю, не є революційною партією і революції не уміє робити. Не треба даватися вводити в блуд тим голосним революційним кличам, які стрічається особливо в орґанах лівиці. Се тільки кличі і нічо більше! Лівиця прибирається у революційні гасла з ріжних причин: щоби добути собі популярність серед наївної маси (тільки наївної, бо розумна частина пізнається на таких фарбованих лисах), — врешті тому, що „революція" тепер дуже модне слово і в кождій партії є темпераменти, що любуються у грімких і грізних фразах... Але правдивої революційної праці й орґанізації навіть „незалежна ґрупа" не зможе і не зуміє дати, бо психіка сеї партії ніколи не буде революційна. Революції приготовляють інші політичні напрямки, до яких належать інші люди, для яких революція є справді життем і завданнем життя.

Як же оцінювати сподіваний перехід проводу з рук правиці до рук лівиці чи „незалежної ґрупи"? Чи він корисний для нашого політичного життя чи шкідливий?

По нашій думці все ліпше, коли партія щиро і ясно виявляє свою програму: що такі і такі справи вона бере на себе; від інших відмовляється. Тоді інші ґрупи і партії знають, з ким мають до діла і на що можуть числити. Натомісць зле, коли якась партія назверх висуває інші кличі, а для себе самої ховає інші. Тоді громадянство дезорієнтується; оперує фалшивими даними й остаточно може понести через те великі втрати. Отже трудова партія заявила виразно, що в теперішню хвилю революційне творенне держави вважає неможливим і вдоволяється автономією. Така заява могла бути для громадянства несимпатична, але мала сю добру сторону, що кождий знає, що не можна числити на ініціятиву правиці в революційній акції; що вона на теперішний момент обмежується на т. зв. орґанічну працю. Справа ясна! Але що сказати про тактику незалежної ґрупи? Назверх вона виставляє клич революції, — але як є в нутрі ґрупи? Адже нема там ані щиро революційних елементів ані щирої охоти і відваги до революції ані знання революційних методів. Ці міщани, адвокати, професори, урядовці, що там гуртуються, се елемент не здібний не тільки до проводу революції, але навіть до участи в її рядах. Громадянство готове рахувати на се, що незалежна ґрупа підготовить революцію і стане на її чолі, — і в рішаючу хвилю переконається, що його сподівання були будовані на піску... Чи можна хвалити за се „незалежну ґрупу"?

По нашій думці трудова партія увійшла на небезпечну дорогу самообману і самодурства. Замісць сказати собі щиро, що ті люди, що її творять, є здібні до творчої праці тільки в межах т. зв. леґальности, і що тільки тоді можуть віддати нації дійсні прислуги, вона прибирає на себе бляшаний панцір революційности і приготовляє такусаму бляшану революцію...

На сій дорозі не можна ворожити трудовій партії великих успіхів. В погоні за дешевими кличами вона не тільки не здобуде собі популярности, але втратить ще сі орґанізаційні і культурні надбання, які вона здобула собі солідною працею до війни.

Галичанин.

ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

На послідній конвенції У. Н. Союза створено для нашої орґанізації нове тіло, а саме редакційний комітет, якому поручено дбати про політичний напрям в „Свободі" та майбутних видавництвах У. Н. С.

А щоби не було ніякого сумніву, який цей напрям має бути, порішено, що він має бути виразно всеукраїнський, значиться такий, що обіймає собою увесь український нарід, без огляду на штучні політичні кордони та ще й такий, щоб за ним міг постояти загал українського народу, зглядно його величанська більшість.

Ця ухвала конвенції вирішила цілком ясно, що політика „Свободи" не може підпирати ніякої акції, яка прямує до розірвання українських сил в формі якоїнебудь діляниці українського народу. Вона постановила також цілком рішучо квестію, кого треба вважати за основний і рішаючий середник в нашій нації, а саме українських селян, які становлять біля 90% нашого народу.

Коротка кажучи, на послідній конвенції порішено, що У. Н. С. буде підпирати ті визвольні змагання, які будуть мати на цілі здобуття української держави на всіх землях, де масово живуть Українці, в одну, неподільну Україну, у якій селяни будуть мати рішаючий голос.

В нашій тісніщій вітчині, в Галичині, ми бачимо розбитте досішних народних партій. Це вже не боротьба поміж ріжними політичними таборами, а таки розвал партій, поміж собою, на особисті гуртки. Це перемішанне політичних кличів із особистими справами є льоґічним наслідком вбожества національної ідеольоґії у тих, що вважалися досі провідниками українського народу в Галичині. Нема що закривати, бо це відомий всім факт, а саме, що в Галичині увесь монополь т. зв. „народньої" політики був досі виключно в руках інтеліґенції.

Нігде инде українська інтеліґенція не є так економічно залежною, як галицька. Вона складається майже виключно з самих урядовців, яких життебуттє залежить від місячної платні, побираної з державної каси.

Коли большевики мали занята Галичину, оден з їх головачів спитав Винниченка, що треба зробити, щоб призискати ід собі українську галицьку інтеліґенцію. На це Винниченко відповів, що большевицький уряд мусить подбати, щоби виплачувати пенсії як найточнійше кождого першого дня в місяци, бо тоді інтеліґенція зрозуміє, що большевицький уряд „сильний і леґальний".

Проте і тепер нема що дивуватися, коли бачимо, що наша інтеліґенція в Галичині зсунулась з принципіяльної дороги і шукає якихсь способів, щоб і „совість була чиста" і щоб не втратили місячної „пенсії", „літ служби", „авансу в ранзі" і т.п.

Це дуже сумний наслідок австрійського виховання, який поробив із наших інтеліґентів державних слуг, без огляду, в чиїх руках та державна власть находиться.

Колиж зважимо, що майже всі вони мають жінки і діти, яких треба одіти й накормити, то не подивуймось, коли вони не годні ступити на ясний шлях. Австрійська школа вчинила їх неспосібними до ніякої другої роботи, крім урядницької. Вони мусять закусити губи і сповняти свою службу для ворожої держави, бо инакшої роботи не вміють а й не мають де найти.

Із сказаного виходить ясний образ, що у нашої галицької інтеліґенції не шукати нам ідеольоґії для нашої визвольної боротьби за державу.

Треба заразом зрозуміти, що ми, підписані, ніяк отсим не осуджуємо наших інтеліґентів, а тільки вказуємо на факт, що вони не є в можности тепер стояти на чолі нашої національної політики.

Ми признаємо, що в минувшині, за Австрії, галицька інтеліґенція зробила дуже богато для освідомлення народних мас через просвітну, економічну а й політичну роботу, але заразом бачимо, що у неї руки так повязані, що вона не всилі вести тепер проводу у визвольній борбі.

Таксамо вважаємо т. зв. „уряд Петрушевича" неспосібним до ведення всеукраїнської акції. Передовсім ми бачимо за ним тільки страшних помилок, що не можемо вже мати більше ніякого довіря у його політичну здібність. Цей галицький уряд не умів пристосовитися до загально українських обставин; він викликав дуже печальні відносини поміж собою і Великою Україною. Він не умів використати революційної хвилі в Галичині, щоб одушевити загал українських селян. Українсько-польська боротьба велася на старий, австрійський спосіб, зі всіми приґандалами пережитої австрійської леґальности. Малоземельний український хлібороб хотів революції, через яку він діставби свою пайку панського поля і ліса, а наш „галицький уряд", поставив варту біля панських маєтків і наказав нашим селянам остро: „не руш!" Через це назадницьке становище „уряду" українські селяни не захопилися борбою як слід і не дали їй такої підмоги, як треба було. Наші селяни побачили, що уся боротьба звелася на те, хто має бути старостою, намісником і т. п., чи Поляки чи Українці — а це не інтересувало їх аж так, щоб за це віддавати своє життя. До галицької армії пішла тільки та молодь, яка одушевлялася хочби самою „народною честю". Загал селян сидів тихо, бо він не бачив у новій течії виходу із своєї нужди. Колиб „галицький уряд" був передав селянам панську землю і всьо панське добро, то за ту землю булиб боролися наші „хлопи" до самого краю. Колиб той уряд був хоч трохи революційний, то він не лишивби був по собі і сліду із панських дворів в Галичині. Бувби не оставив ані каменя на камени із тих польських кріпостий по наших селах.

Нині за підпаленне одної панської стирти наші хлопці ідуть під розстріл Ляхів, а тоді можна було знищити до самих основ цілий устрій з ляцькими дідичами в Галичині. Це прямо глум, що нинішні недобитки того „уряду" пробують вмовити в нас, що вони хотять революційного способу боротьби. Тоді, як вони були при владі, тоді, як вони мали Галичину в своїх руках, тоді треба було показати свою революційність, а не тепер, коли за марну стирту люди ідуть на смерть.

Дехто пробує вказувати на Ірляндію та що нам потрібно такоїж ірляндської боротьби в Галичині. Допустім, що це правда, що справді українському народови не остало нічо, тільки террором викурити наїзників. Але хто з нас годен повірити, щоби старий Петрушевич або ще старший Кость Левицький могли стати на чолі такого руху?! А провід у такому ділі, де діячам грозить смерть, мусить бути тільки в таких руках, що самі за ту роботу хапаються. Не можна висилати других там, де я сам не є готов піти. Імон де Валера і усі провідники Шин-файнерів не тільки приказували, а самі ішли і боролись в революційних рядах! Таксамо боровся особисто Пілсудскі, Петлюра, Ґарібальді, Маззіні і тисячі других справді чесних революціонерів. Про революційну боротьбу не сміє ніхто говорити, хто сам не готов стати в боєвих, революційних рядах. Хто сидить сам безпечно, здалеку від боєвої лінії, той хай вдоволяється якимнебудь становищем, але нехай ніколи не висувається на провідника революції. Бо коли він висилає на майбутню смерть других, а сам не наражує себе ніколи, то поправді він є тільки провокатором для жертв із людського життя.

Коли маємо мати революційний комітет, то він мусить складатися виключно із людий, які готові піднятися революційної роботи. Притім мусимо оминути ту страшну помилку, яка характеризує цілу досішну „галицьку" роботу. Чи нікому з читачів „Свободи" не видалось це неприродним, що в т. зв. „уряді Петрушевича" не було ніодного селянина? Чи це не диво, що 90% нашого народу не мало ні одного представника? Чи богато помилок не булоб оминулося, колиб в уряді були наші „хлопи"?

Ми вважаємо, що більше не можна терпіти такого стану. Ми жадаємо, щоби усі наші інституції, які вважають себе народними, які хотять помочи американській еміґрації, щоб вони доповнилися представниками із селян.

Таксамо хочемо бачити у складі революційного і всеукраїнського комітету — при всякій народній роботі — українських селян як представників і членів нашої народної влади.

Ми віримо у „хлопський розум" наших селян і вважаємо їх як одиноку основну силу, яка зможе створити нам державу. Ми противимося досішним способам т. зв. національної політики, яка жадала від селян усяких пожертв, а відсувала їх від проводу. Ми хочемо, щоб українська політика стала справді національною і демократичною через відданнє нашому селянству належних йому прав. Ми сподіємось, що між нашою інтеліґенцією найдуться люди, що посвятять свої особисті інтереси для дійсної еманципації селян.

Ми вважаємо теперішний стан патерналізму над селянськими масами як дуже непожаданий і шкідливий для народнього розвою. Загукані селянські маси не піднімуться ніколи в гору, коли завсіди будуть стояти під опікою інтеліґентів, як діти.

Ми вважаємо, що найлучшою школою для національного поступу буде, коли селяни будуть брати діяльну участь у всякій народній роботі, а не тільки вислухувати готових лекцій із рішень інтеліґентних кол.

Коли досі нема у нас виндіщих селян-провідників, то причина у тім, що наша інтеліґенція не дала їм змоги виробитися. Єсли в усіх народних інституціях будуть у виділах селяни, то внедовзі той розум сіл зуміє себе проявити.

Ми вважаємо конечним для добра нації перетворити усю політику так, щоб вона була виразом селянської волі. Що постановлять українські селяни, це має бути добре для всього народу.

Ця воля сіл має змогу проявитися тільки тоді, коли у проводі кождої народньої праці усюди будуть і селяни.

Колись наші козаки завалили нашу державу через захопленнє влади у свої руки, а відсунення від неї селянських мас. У них могла бути бодай вимівка, що вони оборонці України, що життем і кровію защищають еї від ворогів. Такої вимівки не може мати українська інтеліґенція, бо не тільки вона боролась за волю.

Ми знаємо, що сотки тисяч українських селян полягло вже тепер у боях з ворогами, а міліони вмерли з голоду, виголоджені нашими національними ворогами. За цю селянську кров, за міліони трупів хліборобів, за це, що вони справді становлять усю силу нашого народу — за це всьо належиться селянам почесне місце у цілім проводі нації. Українська держава збудується на програмі, яку створять і за яку у бій підуть українські села!

ЗА РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ
У. Н. СОЮЗА:

Микола Струтинський,
Микола Мурашко,
Дмитро Андрейко.

ҐЕНІЙ І ХАМ.

(Надіслана стаття).

Надзвичайно цікава для українського еміґранта розмова п. Л. із співробітником „Діла" (ч. 178.) викликає найріжноманітніші думки та міркування. Одним з дуже цікавих моментів її є увага про теперішній театр на Україні, головне про т. з. майстерні „славного нині, просто ґеніяльного Леся Курбаса". Одірванність еміґрації наддніпрянської від рідного краю й його радянської Голгофти не дає змоги правдиво і вповні зорієнтуватись у тім, що там діється, і еміґрант складає свою опінію з жадливо підхоплених розмов із тими, хто вернувся або виїхав за кордон з України, складає з випадково здебільшого прочитаних окремих чисел большевицьких ґазет або з надзвичайно поінформованої московської преси за кордоном. Само собою, розмови із самовидцями є матеріялом найціннішим, особливо із самовидцями, котрі не мають вертатись на радянську Україну. Оскільки можна зрозуміти з надрукованої у львівській газеті розмови, п. Л. не думає вертатися туди, звідки живцем вихопився після того, як трьома наворотами відвідував чрезвичайку, а раз стояв на межі між життям і смертю".

Тому інформаціям його не маємо жадного права не вірити.

Отже маємо в українській радянській пітьмі ще одно ясне огнище, розпалене „просто ґеніяльним" Л. Курбасом.

Правда, відома цілому світові московська диктатура пролетаріяту робить ґеніїв, як перегній гриби після дощу. У неї Ленін — ґеній, Троцький — ґеній, Дзержинський — ґеній. Не вважаючи на те, що своїм ґеніяльним експериментом сплюндрували й залили кровю людською шосту частину земської півкулі, не вважаючи на те, що в ґеніяльнім захваті хотіли збудувати зразкову для всього світа соціялістичну державу, а замісць того зруйнували все, що було там цінного, і утворили зверху царство харцизів, по середині — царство ситого жидівського НЕП'а (див. також розмову з п. Л.) і насподі — царство рівности в злиднях. Се — творчість „ґеніїв" московської диктатури пролетаріяту.

Отже ґеній, виходить, поняття релятивне: коли, скажемо, всі оті Ленін, Троцький і Дзержинський для талановитого варшавського Жида, Яна Гамарніка, „який сильно давався в знаки" киянам своєю кровожадністю на посаді голови Ґубісполкому, — коли вони для нього, як і взагалі для гіршої частини пролетаріяту, є зразком ґеніяльности, то для нас, що живемо в Европі чи в Америці, се прото дурисвіти і криваві злочинці, яких до них ще не родив культурний світ.

Най дарує мені шановний п. Л., бо я далекий від яких-будь порівнань. Хочу тільки сказати, як обережно взагалі треба оперувати словом ґеній, тим наче тоді, коли заходить мова про такі річи, як зруйнований „плянетарними" експериментами сов-влади театр на нашій, досі ще не зовсім своїй, землі, та ще підчас переведення українізації. По схемі п. Л. виходить: був у Москалів досі ґеній театрального мистецтва, „гомінкий новатор російського театру Мейерхольд", але на українськім театральнім овиді зявився Л. Курбас, здобув у Мейерхольда пальму першенства, і російська критика мусіла віддати театральну булаву ґеніяльному Курбасові за його діяльність і творчість у театральному новаторстві. Се, безперечно, повинно вельми потішити українське самолюбство й патріотизм. Але, те, що „ґеніяльне" новаторство Мейерхольда відоме, російському суспільству не з учорашнього дня, а десь далеко-далеко до революції, з часів прекрасної памяти чарівної В. Комісаржевської, в трупі якої Мейерхольд був одним з режисерів, відоме, як трохи не щорічна театральна „зміна віх" — від натуралізму через декаданс до сучасного его-футуризму, що викликає тепер в сценичній інтерпретації Мейерхольда гомеричний реґіт або обурення у небольшевицької частини московського глядача й знавця театрального мистецтва, — вже те все свідчить про дуже й дуже сумнівну ґеніяльність сього театрального новатора з роїйських жидків. Чи-ж велику цінність має тая його „театральна булава" і „пальма першенства" у большевиків? І чи про великий здобуток у сфері українського театрального мистецтва свідчить вона?

Те, що булаву передала саме **російська** критика, тільки удержує мене в перекопанні, що українському театрові загрожує не мала небезпека (timeo Danaos et dona ferentes!). Спробую довести се відомостями про діяльність майстерні курбасової „Березіль" за останні часи (жовтень с. р.), відомостями, взятими не з якихось „білогвардійських" ґазет, а таки з української комуністичної ґазети "Більшивик", що виходить у Київі. В ч. 236-ім сієї ґазети знаходимо таку театральну рецензію:

"НОВИЙ МЕСІЯ"

12 жовтня, в будинку Червоної армії, молодими майстрами „Березілля" — майстерні ч. 1, було показано виставу в порядку випускної роботи в інституті Лисенка, студентами якого рахувались майстрі „Березілля". Вистава ся — „Новий Месія" по роману Уптон-Сінклера „Мене звуть тесляром". Текст і композиція вистави зроблена молодоми майстрами В. Тягно і Г. Воловиком в пляні „Агіт-Плякат" **на тему антирелігійної пропаганди.**

Зміст: бог отець і бог син після створення світу, Адама і Еви, лягли спати й прокинулись в 1923 р. Бог отець не вірить, що так довго спав і **посилає сина-дурника** довідатись, як там на землі нащадки Адама і Еви живуть, які порядки встановили й чи слухаються вони нас. Син, примушений батьком, спускається на землю і попадає в Америку. Побачивши 57-ми поверховий будинок, лякається, стурбований, що прийдеться „батеньку" вище небо будувати. Тут же попадає в оточення представників „Гнилої Цівілізації", які затягують його в сальон „жіночої краси", а потім в шантан. Зустрівшись з людьми сучасної індустрії, у Христа прокидаються людські почуття, він бачить, як чорні біржовики „фашисти" (?) замучили робітника. Тут у Христа зявляється протест, він іде в церкву і піднімає бунт проти релігійної брехні, перестає бути богом і, попавши на мітинґ, стає робітником й зливається з робітничою масою: йде громить капіталістичний устрій.

Вистава побудована по прінціпу масових сцен, в різко закреслених, утрірованих формах синтетичного сполучення творчости артиста і режисера.

Се **справжній шлях** до утворення того театру, що мусить змінити усе те „багно", яке ще й досі міститься в стінах театру. Виставою „Новий Месія" ми ще раз побачили, що "Березіль", який веде наступ на всіх фронтах „лівого" мистецтва, впливає не тільки на театри, а дає хороший тон шкільним мистецьким організаціям, втіливши свою ідеольоґію у стіни інституту Лисенка.

Ольход.

Полишаю на боці безграмотність писанини сього рецензента новаторського театру, — нехай він „втілює її" у порожні голови своїх товаришів, — а перейду до самої сути, до плоду "ґеніяльної" творчости Курбасових майстрів.

Отже „ґеніяльному" тов. Курбасови, після довгих шукань у сфері театрального мистецтва, пощастило нарешті знайти „справжній шлях": се масові сцени, "в різко закреслених, утрірованих формах синтетичного сполучення творчости артиста і режисера". Гаразд. Але се, так мовити, тільки друга частина ества театрального діяння, завершення першої його частини — творення тих масових сцен драматурґом чи режисером (текст), се вже композиція їх. Не Курбас творив виставленний ним „ґаз", а німецький драматург Кайзер; не Курбас написав і текст, скажемо, "Макбета", а Шекспир, про котрого й після Курбаса кажуть, що він ґеніяльний, — тов. Курбасові належить хіба „композиція", себ то переробка тексту відповідно до його нових "ґеніяльних" "різка закреслених, утрірованих форм" (можна собі уявити, після рецензії тов. Ольхода, що то за "Такбет" буде!) Хотілось би трактувати новий курбасовський театр поважно, але тоді треба висунути й третю частину театрального ества, а саме глядача, народ, сю альфу і омегу не тільки театрального мистецтва, бо говорити про самодовлійчість всякого мистецтва — се значить говорити глупство. Всяке мистецтво є відображенням своєї епохи, і мистець тим більш ґеніяльний, чим вірніше схопив дух епохо, з якої творить, і чим довершеніш форми, в яких він втілив свій твір.

Отже — дух епохи, себ-то те, чим живе душа народу. Товариш Курбас, його учні — Тягно і Воловик — мистці українські, театр Курбаса — театр український, початок і кінець його повинен бути в народі українськім. І от що-ж ми бачимо? Всі ми знаємо, що в даний момент (епоха) народ український, навіть силоміць одірвана від нього його інтеліґенція на Україні переживає небувалий підйом релігійного почуття, просто якийся масовий релігійний психоз до появи всюди чудес. Всі большевицькі зусилля пояснити ті чудеса проявами природних сил викликають тільки ворожість, що дуже часто кінчається сумно для коментаторів. Відроджена церква українська завойовує що-далі все більші маси українського народу. Доступне тепер його розумінню слово Боже з церковної катедри впливає на нього так, як колись на перших християн, доводить його до екстазу. Така, напр., проста стареча історична пісня, яку співається в новій українській церкві, замісць колишніх концертів Бортнянського, як „Ой зійшла зоря вечеровая, над Почаєвом стала", а особливо се місце в ній — „Мати Божа Почаєвська на хрест ставала, кулі вертала, турків (тепер — большевиків) вбивала" — кидає найуннятливішу частину прочан в гистерику, і щедро сипляться прокльони на голови тих, хто в імя містифікованої всесвітньої революції пролив моря крови й сліз і варварською стопою потоптав і тепер топче усе, що було в народі святого: його віру, його звичаї, його минуле й сьогочасне й намагається розвіяти всі надії на його майбутнє. Всі ми про се знаємо.

Як же театр „просто таки ґеніяльного Курбаса" передає в творчости своїй народний дух, народні настрої й пориваання? Що він дає тому, знудженому за людським, а не большевицьким, життям народови, себто і своему глядачеви? З благословення обер-майстра майстерні „Березіль", Л. Курбаса, поки-що звичайні, не-ґеніяльні майстрі — якісь Тягни та Воловики „творять" нову пєсу з "масовими сценами", намішують у блазенський спосіб біблійного гороху з комуністичною капустою, в блюзнірськім вигляді виставляють те, до чого найзапекліший атеїст ставиться з пошаною, коли він інтеліґентний і звик поважати чужу думку, — і маєте мистецький твір сучасних мистців на радянській Украні! А зветься — „Новий Месія"!

А що-ж авдиторія, глядач, народ? Гадаю, що справжній глядач або сидить дома, або десь у церкві, а замісць нього його ролю виконує т. з. комсомол, хуліґан, в гуртковій програмі якого стоїть те саме, що і в мистецькій, новій, "ґеніяльній" теорії театра Л. Курбаса. А що новий театр Курбаса виконує саме комсомольські функції, про се свідчить і кореспонденція з Білої-Церкви в ч. 837. того-ж таки "Більшовика. В м. Білій-Церкві „працює театральна майстерня „Березіль" № 3. "Зараз (тоб-то тепер, нині?), — пише теж, видимо, не дуже грамотний тов. Лаз., — в Білій-Церкві користується „Березіль" популярністю і підтримкою окрвиконкому (окружного виконавчого комітету?) і його відділів", себ-то підтремкою большевиків. Дозволю собі навести уривок з кореспонденції для того, щоб читач міг переконатись, що инакше й бути не може, що є за що большевикам підтримувати сю поважну установу.

„Не лиш зовнішній ідеолоґичний фронт вимагає напруження усіх молодих сил: **важка, уперта боротьба** жде майже кожного працьвника у нього дома — **в родині.** Провінціяльне міщанство з **його одружінням чи видаванням заміж** —продажею — торгами, обмеженність та некультурність матерів, що майбутня своїх дітей бачать в багатстві купця-куркуля, се те багно, в якім приходиться жити молодим артистам. Слабші вдачею не витримують щоденних лайок, поривають з "Березілем", та зате сильніші ще більш загартовуються в злиднях. **"Березіль" врізуються в життя родини,** користуючися дуже часто прихильністю більш свідомої її частини — батька, який бореться з заскорузлістю матері і завойовує (хто? **С. Ч.**) собі цінний матеріял — **молодого хлопця чи дівчину, які дуже скоро првичаються не звертати уваги на своїх батьків** і під їх крики та сварки цілком спокійно (?) готовлять мімодраму чи ролю. Заложення інтернату, **де можна було-б спільно жити,** і спільна їдальня — се найлюбіша мрія всіх працьовнників майстерні.'.

Такі завдання курбасових майстерець. Коли порівняємо їх з де-якими точками проґрами бухаринських комсомольців, то побачимо, що се є українське видання того самого. Комсомольці змагаються до розкладу семії, щоб підготовити численний контінґент майбутніх яничар для підтримки большевизму, так само й курбасовські майстерні. Читач може собі уявити, що то будуть за "інтернати" для молодих хлопців та дівчат, котрі "дуже скоро привчаються не звертати уваги на своїх батьків"! Не дарма-ж творцям майстерень сіллю в очах оте "одружіння чи видавання заміж"... Коли до сього добати ще одну точку комсомольської програми — боротьбу на "протирелігійнім фронті" і порівняти її з "Новим Месією" київських майстерень Курбаса, то вручення московськими большевицькими критиками театральної булави й пальми першенства тов. Л. Курбасові стане цілком зрозумілим. Курбас безперечно заслужив од большевиків свою нагороду, ретельно виховуючи нових розпинателів Неньки-України, виховуючи модерних янчар.

Але при чім тут ґеніяльність? Ми говоримо: Шевченко — ґеній, бо творчістю своєю виявив, як ніхто до нього й після нього, дух народу, його прагнення, його ідеали, його страждання. Яким же чином большевицький помийник Л. Курбас попав у ґенії? За те що нищить український театр, назвавши його багном, старим барахлом, а натомісць дає свої комсомольські „композиції"? Але тоді безумний грек Герострат був більшим ґенієм, бо підпалюючи таке чудо мистецтва, як дивовижний храм Амени Паляди, не вважав його за „барахло". Чи може за те, що настренчує дітей проти батьків і вносить у семю розклад. Але й се не новина: він уже кілька тисячліт тому мав попередника в особі свого прабатька, Ноєвого сина Хама. Отже мушу внести невеличкий коректив в означення п. Л. з "Діла": треба було сказати не „просто таки ґеніяльний Л. Курбас", а — „просто таки український Хам", яких тепер чимало завелося відтобі, як большевизм уже занадто довго задержався на Україні.

С. Ч.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЛЮ БУТИ КОЗАЧКОЮ.

(Історичне оповіданнє).

(Продовженне)

(4)

— Чому так гадаєш?

— Бо маю глузди... Коли зведу до купи се, що тебе цікавить, з тим, що ви Запорожці і в таку пору прямуєте манівцями в мої сторони, мушу додуматися до того... Ну, вже знаєш до чого я додумався... Запізно!

— Запізно додумався?

— Не я... Ти спізнився. Тільки не знаю, чи загаявся з помочию тій партії, котра виграла, чи може з яким новим претендентом?... Я чув, що зразу ваш Наливайко хотів помагати Ляхам, котрі загадали в Молдавщині і Волощині посадити польських підручників.

Наливайко не знав, що Ляхи затівають. Коли дізнався, не пішов. Запорожці загадали що инше. Щоби зломити польське панованне на Україні, їм треба мати Молдаву, в руках свого чоловіка.

— В руках якогось нового Підкови? Запізно! Ляхи вже посадили свого підручника, волоського боярина Еремію Могилу.

— Вже? Що на се Турок?

— І Еурок вже не противний йому.

— Погано! Я в сім ділі їхав у Волощину. Не думав, що так скоро покінчиться. Ляхи мали щасте. Вони весь вік свій живуть одним щастем.

— І я не гадав, що так скінчиться. Як би я ще торік рішився був жертвувати половину мого маєтку, як би був дав доброго хабаря великому везирови і патріярсі, найняв козаків Наливайка, то нині на Молдавськім престолі сидів би не Могила, а Мустаца. І я сидів би тревалійше, ніж буде сидіти Могила, бо від мене хабарі плили би до Царгорода що року. Мої маєтки були невичерпаною керницею хабарів.

— Кажеш, були. Тепер вже ні?

— Ще й тепер тащу з собою більше, ніж має ціла родина Могилів. Але богато вже пропало. Також пропали мої городи, мої села. А все те тому, бо я задовго надумувався. Не так задовго надумувався, як запізно намовив мене до того мій будучий зять.

— І я, бачиш, загаявся. І зі мною так як з тобою. Запізно рішився мій претендент і спонукав мене виїхати в твої сторони на провіди. Мені вже нічого їхати туди.

— Кудиж поїдеш?

— Вертаю на Запороже.

Мустаца задумався.

— Я вже сказав, хто я,—промовив по хвили мовчанки. — Хто ти, я доси не знаю.

— Хто ти, виховзлося тобі принагідно. Я ще не мав нагоди сказати тобі, хто я. Що я Запорожець, ти вже сам догадався і я не заперечив. Колись і я мав маєток, хоч не мав і тисячної части того, що ти може ще тепер тащиш з собою. Я син шляхтича з Галичини. Тепер окрім коня і зброї не маю нічого. Моє імя Петро. По батькови звуся Конашевич. Мої товариші додали мені іменище Сагайдачний.

— Сагайдачний?! Справді Сагайдачний? Я про тебе вже не одно чув. Я не гадав, що ти такий молодий. Як не візьме тебе заскоро шабля або кулька, то скоро доведеш до булави і бунчука.

— Куди ти пустився втікати?

— Я попав між молот і ковало. В Волощині і Молдавищині було повстанне проти Турка. До того повстання і я пристав. Турок не скоро забуде мені сего. Потому я поборював партію Могили і Ляхів. Вони тепер горою. Не ждучи, аж з одної сторони Туркиш з другої Могила з Ляхами зачнуть добиратися до своїх противників, я зібрав свої скарби і найвірніших зі служби, та пустився втікати. Безпечний буду аж тоді, коли опинюся в Криму. Я загадав був пробратися до Білгороду, там купитикорабель і решту дороги зробити морем.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ROCHESTER, N. Y.

Заходом відділу Укр. Фед. Роб. Партії Америки, відіграєсь оперетка в 3 діях

ОХ, НЕ ЛЮБИ ДВОХ

В СУБОТУ, ДНЯ 5-го СІЧНЯ 1924

в Литовській гали, 575 Joseph Ave.

Початок о годині 8-ій вечером.

ВСТУП 40 ЦНТ. ВІД ОСОБИ.

Українські Робітники і Робітниці! Коли ви хочете провести весело час і насміятись до розпуки, наслухатись гарних співів, тож не пропустіть цеї нагоди, щоб опісля нежалували.

1-2 КОМІТЕТ.

NEWARK, N. J.

Отсим повідомляється всіх членів (шеровців) Української Робітничої Т. Спілки в Нюарку, Н. Дж., щоби подали або надіслали теперішні свої адреси до заряду спілки на адресу: Ukrainian L. B. Corp., 57-59 Beacon Street, Newark, N. J. 1-3

Рівночасно повідомляється, що річні збори спілки відбудуться в неділю, 20. січня (January) 1924 о годині 2-ій пополудни в своїй гали під числом 57-59 Beacon St., Newark, N. J.

Заряд Спілки.

З БУКОВИНИ

Фалшиві гроші. — Масове арештованнє. — Пожежа на двірці у Вижниці. — Зміна в англійському консуляті.

Від довшого часу курсують у нас в обігу фалшиві грошеві ноти по 500 леїв. Цей факт справляв поліційним владам немало клопоту, бо пошукування за фалшівниками тривали досить довго. Та й місеве населеніє, а головно купецтво було цим фактом занепокоєне, бо нот по 500 леїв ніхто не хотів приймати, не хотячи наражуватись на евентуальну небезпеку матеріяльної втрати, або на небезпеку зі сторони поліційних влад, бо кождого власника такої ноти арештовано, та заки провірено невинність дотичної особи, треба було нераз місяцями просидіти у слідчій тюрмі.

Сперشу були місцеві влади тої думки, що згадані ноти фабрикується за Дністром, та ось показалось, що варстат фабрикованя сих гроший міститься не за Дністром, а в самій Румунії і то ще на університеті в Яссах.

Саме на днях доконано сензаційного відкриття. Головним майстром фалшовання нот був професор фізики і хемії в університеті в Яссах, Мігай Попович, його челядниками артистмаляр Саву, студентка Льоля Маргарітеску, студент Валентин Мургеску і майор ґенерального штабу Маргарітеску.

Поліція, перевівши у проф. Поповича домашню ревізію, найшла у нього около стотисяч штук фалшивих грошевих нот; кліші, словом цілу модерну майстерню до фабрикації гроший. Кромі того найдено у Поповича кліші потрібні до підроблювання університетських дипльомів, котрі Попович продавав всім тим, котрі хотіли за добрі гроші стати „докторами" філософії. Тепер поліція кинулась очевидно провірювати, кілько є в Румунії „промованих" в сей спосіб докторів.

Переслуханий проф. Попович зізнав, що він яко провідник онтісемітсько-фашистського руху в Яссах уживав фабриковані гроші на покриттє видатків цего руху в ясському окрузі; спомагав матеріяльно всі орґанізації того руху в Румунії, Бесарабії, Буковині та Семигороді.

Кілько таких нот напечатав Попович, ще не провірено, однак припускають, що сих нот курсує в обігу на суму около кількох міліонів леїв. В слід за сим правительство приневолене було в порозумінню з державним банком стягнути з обігу всі ноти по 500 леїв, а на місце цих мають бути видані ноти нової емісії, які замовлено саме у Франції.

В послідних днях арештовано на Буковині і в Румунії поважне число сіб цивільних і військових, підозрілих о шпіонажу в користь Росії. Арештовані мали бути у звязи з радянською місією в Берліні; відтам мали вони діставати гроші на видатки шпіонажі та большевицьку пропаганду. Поліція завдячує відкриттє сеї афери тій обставині, що маса аґентів, котрі служили радянській місії в Берліні, служили також і тамошній румунській місії, зрадивши її цілий тайний апарат на Буковині і Румунії.

Між арештованими є майор ґенерального штабу Ю. Чайківський (Українець), котрого підозрівають як головного ватажка цілої шпіонської організації. Жінка Чайківського, бачучи сумний образ арештування свого мужа, кинулась з розпуки через вікно третого поверха, та впавши на брук, погибла на місці.

Дня 9. грудня вибух на двірці у Вижниці пожар, який обхопив всі сусідні магазини і приватні будинки. Дворець і магазини згоріли до тла. Цікаво, що підчас пожежі пропала зелізнича каса стаційна, де було готівки около трох міліонів леїв. Досі не провірено ще, чи каса впала жертвою огню, чи згоріла вона десь може в руках горячих Румунів.

Дотеперішнього англійського консуля в Чернівцях, Камерона, перенесено до міста Дітройт в Америці.

Зі всіх консулів, які находяться в Чернівцях, конзуль Камерон був одним із найбільших прихильників Українців. Він пильно цікавився українським культурним життем на Буковині; відвідував в тій цілі визначнійших українських громадян. Його інфомував про Україну проф. Др. Володимир Залозецький, котрий, знають гаразд англійську мову, перекладав йому дещо і з історії України. На всіх вечерницях, концертах чи театральних виставах, устроюваних українською громадою, не бракло ніколи консуля Камерона. Прийти було до нього з лістою збірки на якусь українську добродійну ціль, він все давав радо і досить поважні суми. Тому й не диво, що зі всіх національностий українська громада пращала консуля Камерона найщирійше, просячі його, щоби й за широким океаном відносився до наших братів таксамо щиро як тут до нас Українців, поневолених жорстокою румунською владою.

К.

ЖИДІВСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ЧАСТИНИ В РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛІКАХ.

Як відомо в Совітській Росії організовуються військові частини по національностям. Перші жидівські військові курінї уформувано в Мінську і Смоленську. Військова команда в цих курінах — російська.

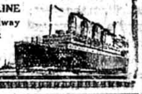
НАПАД ФАШИСТІВ.

З Риму звідомляють, що товпа фашистів напала на будинок б. президента міністрів Нітті із заміром побити його. Нітті на щасте не був дома. Товпа здемолювала його мешканне.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошеня до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошеннем, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенне одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в життя 1. грудня б. р. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адмістрації „Свободи" 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не хотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошеня чи оголошень.

Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПЕТРО РИМАРЧУК зволить ласкаво подати свою адресу до: Leo Postatskyj, 282 E. 163rd Street, Bronx, New York. 04,1,2

ПОШУКУЮ свою жену Анну Винник з роду Шальковська, з села Городниці, пов. Скалат, котра лишила мене тепер рік і пішла з Поляком Стефаном Попіль, а котрий відіслав свою жену до краю. Хтоби про ню знав або вона сама, прошу подати її адресу до: Wolodymyr Winnik, 407 East New York St., Shenandoah, Pa. 02-23

ПОШУКУЮ Гр. Богомольця, з села Гладки, пов. Тернопіль, Галичина. Хтоби про него знав, або він сам зволить зголоситись на адресу: 04,4
JOHN IWANCIW,
703 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

ДАРОМ! ДЛЯ КОЖДОГО. ДАРОМ! Всім тим що шукають по тяжкій праці розривки, інтересуються гороскопами, астрольоґічними проповідями, яка є Ваша будучність щастя, здоровля, вишлемо даром цікаві річи і циркулярі коли напишете до нас залучаючи 4 цнт. марками на пересилку. Адресуйте: Real Magic Sales House, Lena Hollub, Prop., 29 E. 7th St., New York City. 57—

ПО ПРИЧИНІ слабости, продаєся делікатсеен і лонч-рум в гарній фабричній околиці з двома кімнатами. Продається дешево. Голоситися під ч. 686—11th Avenue (49th St.), New York City. 300,02,2,4

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдачують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народнього Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці поширають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка ... 30
† Ad astra і инші новелі, нап. О. Шевчук 20
* Амалюнга або дочка дебрів, оповідание з часів боїв між Европейцями й Індіянами 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі 15
† Аритметичні правила А. Чепіги (перерібка В. Верниволі) 20
† Багдад, Вавилон, Ниневія, подорожні оповідання Свена Гедіна, з ілюстраціями 45
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
* Байки небилиці 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка 25
* Библійни повѣсти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі 3.00
* Біля машини, оповідание В. Винниченка 10
Блаженний чоловік і инші оповідання 15
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з француської мови переклав О. Пашук 75
* Борба світів В. Велса 40
* Боротьба о сонце 5
* Борці за правду, повість А. Кащенка 50
† Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те 45
† Брати Моуглі, оповідание з життя дитини між звірами, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) ... 60
* Букварь для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. 30
* Букварь Дм. Андрейка 50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
* Великий сонник 40

Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
Веселі вірші, С. Руданського 10
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя 15
† Вибір поезій, О. Федьковича 10
* Відвдячився, оповідание з козацької давнини, А. Чайковського 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками 10
* Відродженне, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович) 2.25
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. 2.75
† Від себе не втечеш, оповідание Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник 5
* Вічний Жид 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. 50
* В неділю рано зілля копала, оповідание О. Кобилянської 75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґзон, пер. Евген Яворовський 35
Вся людська твар з хвалою прийде й инші оповідання 15
* В тумані, оповідание, Л. Андреєва 20
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка 50
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руса 10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського 25
* Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука 5

* Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання 20
* Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
* Гіпнотизм і суґґестія в 2-ох частях 40
† Голод, оповідание, В. Винниченка 5
† Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* Гумор і сатира 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20, опр. 30
Гумористичні оповідання О. Стороженка 10
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича 25
Геновефа, оповідание про княжну невинно засуджену на смерть 30
† Геновефа, оповідание для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
* Ґеографія Ю. Левицького, в оправі 80
† Ґолем, оповідание, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі 1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів 15
* Два мужі — одна жінка, оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) 20
* Дві могили, оповідание з сибірського життя І. Королевського 10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Марка Вовчка 20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) 15
† Дещо про гроші 10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Аумілер 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі 1.00
* Домашний лікар, М. М. Белеґая 75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка 20
Дяк, оповідание, Марка Вовчка 20
* Еволюція в образках, Д. Гирда 1.25
* Евстахій, повість з перших віків християнства, Хрістофа фон Шміда 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела 35
* Есперанто, український підручник міжнародньої мови 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповідание, Ор. Левицького 25
* Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
* Жителі Марса, Вол. Гериновича 10
Життє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злучених Державах 15
* Житепись чорта, М. Шустакевича 15
Жінка і її значіннє в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі 15
Жовнір; Оферма, оповідания з військ. життя 10
Журавлі й инші оповідання 15
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен 10
За вольности України Яр. Весоловського 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00, опр. 1.25
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського 35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка 5
* Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка 50

† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки 30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського 35
* Захар Беркут, образ громадського життя карпатської Руси в 13-тім віці, др. І. Франка .. 50
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр. 1.50
† Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр. 2.00
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року 10
* Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З великих днів, поема, нап. О. Кобець, з образками 15
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біоґрафічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цеґельського 30
† Звуколірність, поезії Клима Поліщука, книжка друга 10
† З Дніпра на Дунай, оповідания для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те 40
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського 1.50
Знаннє життя, др. С. Демидчука 30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідания і инше про старий край і Америку 30
* З тернів европейської війни, що ділось і діесь в нашім рідним краю 50
* З фільософії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський 65
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстой .. 25
* Іван Коновченко й инші оповідання 20
* Іван Франко, біоґрафічно-літературний нарис 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука 20
* Ікона Пречистої Діви, оповідание для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти 20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога 50
* Ілюстроване українське письменство в житеписах, др. М. Пачовського 35
* Індустріяльний юніонізм Данніла де Леон і Промова В. Дебса 25
† Інститутка, оповідание Марка Вовчка 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50

† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65
Історія заложения Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Снїжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі 15
* Історія Московщини до Петра Великого 40
* Історія о золотокрилім лицарю 10
* Історія парижської комуни 15
* Історія про гарну Магельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша 25
* Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про малого Пилипка 20
* Історія про сироту Івася 20
* Історія про трийцять одного 10
Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том 1. 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) 60
Казки про Циганів 10
Кайдашева сімя, повість, І. Нечуя-Левицького 60
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, брош. 1.25, опр. 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 .... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича 1.50
* Канадійський кобзар, нап. И. Ясенчук 25
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідания Марка Вовчка 20
* Катехизм о. Конст. Курилла 20
* Катихизм християнсько-католицької релігії, третий наклад 30
* Кльод Ґе і другі оповідання 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі 1.00
* Князь і жебрак, оповідание Марка Твейна 50
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.50, в полот. оправі 2.25
* Козацька пімста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського 30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання .. 40
* Коли зійшло сонце, оповідание з 2.000 року, П. Крата 30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видание 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленнє, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних 25
* Кому потрібна війна, нап. А. К., пер. з рос. І. Стефаницький 10
† Контрасти, нарис, В. Винниченка 10

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.